

שלוש רשויות השלטון

3

אזרחות · כיתה ט'

חוברת עבודה · פרק 3 · הרשות המחוקקת, המבצעת והשופטת – והאיזונים ביניהן

מה בפרק? 13 משימות מגוונות על «שלוש רשויות השלטון». מומלץ לקרוא קודם את דף הסיכום. משימות פתוחות – עונים במשפטים מלאים ומנמקים.

1 מה פירוש העיקרון «אין מרות על מי שבידו סמכות שפיטה, זולת מרותו של הדין»?

- ☐ א. השופט כפוף לראש הממשלה
☐ ב. השופט כפוף רק לחוק
☐ ג. השופט כפוף ליושב ראש הכנסת
☐ ד. השופט פוסק לפי דעת הציבור

2 מה צריך לקרות כדי שהכנסת תביע אי-אמון בממשלה?

- ☐ א. מספיק שחבר כנסת אחד יגיש בקשה
☐ ב. רוב חברי הכנסת מביעים אמון בממשלה אחרת
☐ ג. נשיא המדינה מחליט על כך
☐ ד. בית המשפט העליון מורה על כך

3 איזו פעולה היא דוגמה לפיקוח של הרשות השופטת על הרשות המבצעת?

- ☐ א. אישור תקציב המדינה
☐ ב. שאילתה לשר
☐ ג. דיון בבג"ץ בעתירה נגד החלטת משרד ממשלתי
☐ ד. בחירת נשיא המדינה

4 השלימו את טבלת הרשויות:

רשות	הגוף	תפקיד מרכזי	חוק היסוד שקובע את מעמדה
מחוקקת			
מבצעת			
שופטת			

5 השלימו בעזרת המחסן את שש תכונות שיטת הבחירות לכנסת (לפי חוק יסוד: הכנסת):

חשאיות ארציות שוות כלליות יחסיות ישירות

הכנסת תיבחר בבחירות _____ (1), _____ (2), _____ (3), _____ (4), _____ (5) ו- _____ (6).

6 התאימו בין תכונת הבחירות לבין ההסבר שלה:

א	ב
1. כלליות	א. איש אינו יודע במי בחר הבוחר
2. ארציות	ב. מספר המושבים לכל רשימה לפי שיעור הקולות שקיבלה
3. ישירות	ג. לכל קול אותו משקל
4. שווות	ד. הבוחר בוחר ישירות ברשימה, בלי מתווכים
5. חשאיות	ה. כל המדינה היא אזור בחירה אחד
6. יחסיות	ו. כל אזור מגיל 18 רשאי לבחור

7 מיינו לפי הרשות: מי אחראי לכל אחת מהפעולות?

החלטה על הגדלת מספר המורים בבתי הספר חוק שמחייב חגורת בטיחות לנוסעים במושב האחורי

גזר דין לנהג שנהג במהירות מופרזת ועדה שבודקת את התנהלות משרד הבריאות

פרסום הנחיות חדשות לנסיעה בתחבורה הציבורית פסק דין שקובע שהחלטה של רשות נעשתה שלא כחוק

מחוקקת	מבצעת	שופטת

8 סמנו נכון או לא נכון, ותקנו את המשפטים השגויים:

משפט	נכון	לא נכון
א. תקופת הכהונה של הכנסת היא חמש שנים.		
ב. נשיא המדינה נבחר על ידי הכנסת לשבע שנים, לכהונה אחת.		
ג. רשימת מועמדים לכנסת יכולה להגיש רק מפלגה.		
ד. בית המשפט העליון דן רק בערעורים ואינו דן בעתירות נגד השלטון.		
ה. השרים אחראים יחד בפני הכנסת על החלטות הממשלה.		

9 סדרו את שלבי בדיקת עתירה של אזור לבג"ץ לפי הסדר ההגיוני (1 - הראשון):

- ☐ בג"ץ מקיים דיון ושומע את שני הצדדים
- ☐ רשות ממשלתית מקבלת החלטה שפוגעת באזור
- ☐ בג"ץ נותן פסק דין
- ☐ האזור מגיש עתירה לבית המשפט העליון

10 קראו את המקרה וענו:

בעקבות תאונות רבות בכביש מסוים, חברת כנסת העלתה את הנושא בוועדת הכלכלה של הכנסת. משרד התחבורה הודיע שיציב מצלמות מהירות. נהג שנקנס ערער לבית המשפט, וטען שהשלט על המהירות המותרת לא נראה.

א. איזו רשות פעלה בכל אחד משלושת השלבים במקרה?

ב. איך המקרה מדגים את עקרון הבלמים והאיזונים?

11 קראו את הקטע הדמיוני וענו:

במדינה דמיונית ראש השלטון גם מחוקק את החוקים, גם ממנה את כל השופטים ויכול לפטר אותם בכל רגע, וגם מחליט מי יעמוד לבחירות.

א. איזה עיקרון דמוקרטי נפגע במדינה הזאת? נמקו.

ב. מה הסכנה לאזרחים במצב כזה?

12 הסבירו מדוע חשוב שהשופטים יהיו בלתי תלויים ברשות המבצעת. השתמשו במושג «שלטון החוק».

13 «הכנסת היא הרשות החשובה ביותר, כי העם בחר בה». האם אתם מסכימים? נמקו בעזרת עקרון הפרדת הרשויות.
